

Täysistunto

Keskiviikko 19.11.2025 klo 14.00—18.44

16. Lakialoite laiksi sähköön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta

Lakialoite LA 23/2025 vp Johannes Yrttiaho vas

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu alkaa. Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.14 **Johannes Yrttiaho vas** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Datakeskuksia eli konesaleja nousee Suomeen kuin sieniä sateella, jos lukuisat suunnitelmat niiden rakentamiseksi toteutuvat. Syyskuussa datakeskuksia oli Suomessa selvityshenkilö Veli-Matti Mattilan tuoreen raportin mukaan 33 kappaletta. Datakeskuskapasiteetin huomattava kasvu on maailmanlaajuinen ilmiö. Suuria toimijoita ovat sellaiset yhtiöt kuin Google ja Microsoft. Datakeskukset ovat sähköisessä muodossa olevan aineiston tallentamiseen ja prosessoimiseen erikoistuneita laitoksia, jotka tuottavat erilaisia digitaalisia palveluita yrityksille, julkiselle sektorille ja kotitalouksille. Suurimmat datakeskukset tuottavat yrityksille ja muille asiakkaille niin sanottuja pilvipalveluita, ja uusista datakeskuksista monet erikoistuvat tekoälyyn liittyvien työkuormien suorittamiseen.

Tässä lakialoitteessani esitetään sähköön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettuun lakiin muutosta, jonka myötä palvelinteholtaan yli 0,5 megawatin konesalit eli datakeskukset siirrettäisiin alemmasta sähköveroluokasta II yleiseen sähköveroluokkaan I, eli niiden verotuki poistettaisiin. Ehdotettu muutos lisäisi valtion sähköverotuloja 47 miljoonalla eurolla vuoden 26 tasolla.

Suomessa datakeskukset ovat vuodesta 2014 nauttineet merkittävää sähköverotukea eli verohelpotusta, käytännössä lähestulkoon nollaveroa. Sähkövero on Suomessa porrastettu siis kahteen veroluokkaan: yleisen sähköveroluokan I vero on 2,24 senttiä kilowattitunnilta, ja alemman veroluokan II vero on 0,05 senttiä kilowattitunnilta. Sähköveroluokkien välinen ero on valtiontukea. Datakeskukset ovat kuuluneet alemman sähköveroluokan II piiriin. Vuodesta 14 kokonaisteholtaan yli viiden megawatin konesaleilla oli mahdollisuus hankkia sähköä alemman sähköveron mukaan. Vuonna 22 voimaan tullessa muutoksessa alempaan veroluokkaan oikeutettujen konesalien tehorajaa alennettiin 0,5 megawattiin. Se merkitsi yhä useampaa verohelpotukseen oikeutettua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

Datakeskukset kuluttavat valtavasti sähköä. Verohallinnon tietojen perusteella viime vuonna Suomessa hankki alemmalla sähköveroluokalla sähköä 15 konesalia. Niiden sähkönkulutus oli yhteensä noin 1,3 terawattituntia, mikä vastasi noin 1,6:ta prosenttia koko Suomen sähkönkulutuksesta. Näiden konesalien saaman valtiontuen määrä eli veroluokkien I ja II välinen erotus, verotuki, vuonna 24 oli noin 30 miljoonaa euroa. Työ- ja elinkeinoministeriön tuottamassa energiataseessa datakeskusten sähkönkulutuksen arvioidaan nousevan noin 3,8 terawattituntiin vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaisi konesalien verotuen nousua noin 83 miljoonaan euroon vuonna 2030.

Julkisuudessa on kerrottu useista datakeskushankkeista, jotka toteutuessaan voivat potentiaalisesti nostaa Suomen sähkönkulutusta merkittävästi edellä sanottua enemmän. Elinkeinoelämän keskusliiton vihreän siirtymän investointien dataikkunan mukaan esiselvitys-, suunnittelu- tai rakentamisvaiheessa olisi yhteensä 62 datakeskushanketta. Jos uusien hankkeiden sähkötehon tarve olisi yhteensä 3 000 megawattia, tämä tarkoittaisi sähkönkulutuksena 17 ja puolta terawattituntia, noin viidenneksen lisäystä nykyiseen sähkönkokonaiskulutukseen Suomessa. Voimassa olevan lainsäädännön perusteella se tarkoittaisi noin 380 miljoonan euron lisäystä datakeskusten vuotuiseseen sähköverotukseen. Asian tuntijat ovat esittäneet arvioita, joiden mukaan sähköverotuen vuotuinen määrä voisi nousta jopa 600 miljoonaan euroon vuoteen 2035 mennessä.

Datakeskusten verotuelle ei ole perusteita. Kasvava kiinnostus datakeskusinvestointeihin Suomeen selittyy suurimmaksi osaksi Suomessa tarjolla olevasta edullisesta sähköstä, vakaasta sähköverkosta, puhtaasta vedestä ja viileästä ilmastosta. Hukkalämmön hyödyntämismahdollisuudet kaukolämmön tuotannossa tai muussa toiminnassa tarjoavat datakeskuksille liiketoimintamahdollisuuksia konesalitoiminnan lisäksi. Lisäksi Suomessa on ollut Ruotsia ja Norjaa matalampi datakeskusten sähkövero vuodesta 23 lähtien, Ruotsin ja Norjan poistettua omat verotuksensa.

Puhemies! Kun jätin käsittelyssä olevan lakialoitteen keskuskansliaan varhain syksyllä, oli vielä hämärän peitossa se, mitä hallitus aikoo datakeskusten sähköverolle tehdä. Hallitus lupasi viime keväänä poistaa datakeskusten ja kaivosten sähköverohuojennuksen kompensoidakseen makeisveron tuoton heikkenemistä. Hallitushan vetäytyi suunnitelmastaan makeisten arvonlisäveron 83 miljoonan euron korotuksesta. Se teki sen suuryhtiö Fazerin voimakkaasta lobbauksesta. Tulonmenetys piti kattaa jostain, ja niinpä hallitus valmisteli datakeskusten ja kaivosten sähköveron kiristyksestä lakiluonnoksen, joka oli lausunnoilla huhtikuussa. Sitten hallitus kuitenkin veti esityksen datakeskusten veronkiristyksestä takaisin. Tällä kertaa oli kyse etenkin datakeskusjätti Googlen lobbauksesta. Syyskuussa eduskuntaan annetusta hallituksen esityksestä HE 97 datakeskusten veronkiristys oli poistettu. Tämä vertaansa vailla oleva poukkoilu, soutaminen ja huopaaminen datakeskusten verokohtelun suhteen pakotti jättämään tämän aloitteen, jossa siis esitetään hallituksen aiemmin lupaaman mukaisesti kireämpää verotusta datakeskuksille heti ensi vuoden alusta, 1.1. alkaen. Muutos lisäisi sähköveron tuottoa valtiolle 47 miljoonaa euroa vuonna 26.

Tämän lakialoitteen jättämisen jälkeen hallituksen poukkoilu sai jatkoa. Hallitus havahdutti ja antoi kuin antoikin kiireellisesti uuden lakiesityksen, hallituksen esitys 156, joka oli täällä marraskuun alussa lähetekeskustelussa. Siinä datakeskusten verotusta kiristetään alkuperäisen lupauksen suuntaisesti, kuitenkin vasta ensi heinäkuusta alkaen, jolloin verkertymä kasvaisi vain 24 miljoonaa ensi vuonna. Tällä viivyttelyllä hallitus antaa ensi vuonna vielä 23 miljoonan arvoisen verohuojennuksen datakeskusyhtiöille. Eikä siinä vielä kaikki: Hallitus on myös luvannut lopulta hyvittää datakeskuksille täysimääräisesti ki-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 112/2025 vp

ristyvän verotuksen. Uutta yritystukea koskeva esitys on valmistelussa. Tämä hallituksen kokonaisuus on siis lopulta plus miinus nolla valtiontalouden kannalta, jos ei peräti miinusmerkkinen, kun huomioi datakeskusrakentamisen monet riskit, ja tämä hallituksen menettely on hyvin kyseenalainen.

Puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä esittää vaihtoehtobudjetissaan ja budjetivastalauseessaan datakeskusten sähköveron kiristämistä käsittelyssä olevan lakialoitteen mukaisesti heti 1.1.26 alkaen, jolloin verotuotto kasvaa 24 miljoonan sijasta 47 miljoonaa ensi vuonna. Näille rahoille on kyllä käyttöä. Peruskysymys on se, katsooko hallitus todella tarpeelliseksi tukea jättiläismäisiä voittoja maailmanlaajuisesti takovia yhtiöitä, kuten Googlea ja Microsoftia, tällaisilla yhteiskunnan tuilla, samalla kun hallitus leikkaa massiivisesti kansalaisten palveluista ja sosiaaliturvasta.

Puhemies! Tämä lakialoite tarjoaa eduskunnalle mahdollisuuden keskustella datakeskusten vaikutuksista laajemminkin kuin vain verotuksen osalta. Kysymyksiä on paljon: vaikutus sähkönkulutukseen ja sähkön hintaan, vaikutus maankäyttöön, ympäristöön, työllisyyteen, valtiontalouteen, turvallisuuteen, ja niin edelleen. Tämä keskustelu on Suomessa oikeastaan vasta kunnolla alkamassa.

Puhemies! Suomesta ei pidä tehdä datajättien, halvan sähkön ja vähien vastuiden reservaatia, jonka ylläpidon tavallinen suomalainen sähkönkuluttaja, veronmaksaja, ympäristö ja suomalainen luonto lopulta maksavat. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.